

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОМЕЖИРІЦЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Школа в царський період (до 1917р.)

У січні 1864 року отримав силу закон " Положення про губернські і повітові установи " відомий в історії як земська реформа, яка передбачала введення місцевого самоврядування. Члени земств обиралися з числа поміщиків, міщан, селян. Згідно із положенням під опіку даного органу переходила й освіта. Населення обкладалося земським податком. На ці кошти почалося будівництво мережі початкових, а згодом середніх і професійних шкіл. На Правобережжі, в тому числі і на Волині, де все ще зберігалися сильні позиції польських великих землевласників, що брали участь у антиросійському повстанні 1863 року, земську реформу провели у 1911 році.

До цього на території Межиріч існувало єпархіальне училище, в якому навчався Едуард Цюлковський, батько Костянтина Едуардовича Цюлковського - піонера космонавтики. У 1912 році на кошти земства у Межирічах розпочалося будівництво школи. До кожного двору доводилась гужова повинність, яка полягала в тому, що потрібно було привезти певну кількість цегли з Рівного на будівництво школи. Воно завершилося у 1914 році напередодні Першої світової війни. Школа була чотирирічною, навчання проводилося російською мовою. Обов'язковим було викладання Закону Божого і церковного співу. Вводилося навчання грамоти, арифметики, географії та малювання.

Польський період в історії школи

У 1920 році територія нашого краю потрапила під владу Польщі. Під час польської окупації школа у містечку Межирічі носила ім'я Адама Міцкевича й була єдиною семикласною школою у Межиріцькому окрузі. Вона займала старе приміщення нині діючої гімназії. Директорами школи у цей період були: Шаманський, Лопушанський, Федоришин. Вчителями працювали: Горак (учитель праці), Кирильчук (учитель співів), Зуб (учитель фізкультури), Шаманська (учитель початкових класів), Ляховська (учитель географії), Спільничеико (учитель співів), Качка (учитель польської мови), Бачинська (учитель української мови), Зільбернштейн (учитель малювання і креслення). При школі жив дзвонар Форманець Микита Федорович. Квартира директора знаходилася на другому поверсі, де нині хімічний кабінет.

У 1931-1939 роках у школі навчалось понад 400 учнів. Наповнюваність класів була в середньому по 20-30 дітей, які сиділи на довгих лавах, по п'ятеро на кожній. Діти з багатих сімей, переважно з польських, носили спеціальну форму: хлопчики - чотиригранні кашкети з нашитим білим орлом і цифрою класу, а дівчатка - сині берети, синє плаття і фартух. На перервах учні ходили парами. Перед початком уроків обов'язковою була молитва, яка у теплі погожі

дні читалася кимось із старших учнів на східцях за школою. Взимку молитва читалася по класах. Молилися польською мовою. Дисципліна у школі була суворою.

У перші роки польської окупації першокласники навчалися за українськими букварями "Рідна школа", "Рідна хата" (автор Курило). У 1924 році польський міністр освіти здійснив реформу, що перетворила більшість українських шкіл на двомовні заклади з переважанням польської мови. З цього часу всі уроки проводились польською. Розмовляти українською мовою було заборонено. Лише раз або два на тиждень були уроки української граматики і Закону Божого. Для дітей українців уроки Закону Божого проводились священниками Калінчуком та Шумським у церкві, для дітей поляків -ксьондзем у костелі Св. Антонія, що діяв на території Межиріч, для дітей євреїв - раввином у синагозі. У кожному класі висів портрет президента Польщі Мосцицького. При школі діяли дитячі організації: для молодших школярів - гарцежи, для старших - щельци.

*(Записи зроблені на основі спогадів
жителя села Городище
Ящука Дениса Хомовича
та жительки села Застав 'я
Філатової-Атаманчук Ніни Василівни).*

Радянський період в історії школи

У роки німецько-фашистської окупації майже всі навчальні заклади Кореччини припинили роботу. Лише після звільнення, січень 1944 року, у школах району розпочалося відродження закладів освіти за наказом завідуючого райвно Гнатюка Олександра Петровича . Як же відбувалося відновлення навчально-виховної роботи у загальноосвітніх закладах нинішнього Межиріцького регіону ?

У селі Межирічі в післявоєнний період продовжувало діяти шкільне приміщення, побудоване

у 1914 році на кошти земства . Основи наук у цей час викладали :

Брянська Лідія Емануїлівна — вчитель математики ;

Гнатюк Бонна Миколаївна - вчитель початкових класів ;

Костецька Галина Антонівна - вчитель танців ;

Козачок Святослав Антонович -вчитель історії;

Родіонов Василь Григорович - вчитель географії;

Родіонова Євгенія Василівна - вчитель початкових класів ;

Родіонова Ніна Григорівна - вчитель української мови та літератури ;

Тижук Галина Григорівна - вчитель початкових класів ;

Чех Нагель - вчитель німецької мови ;

Горохович Ростислав Григорович - вчитель хімії та біології, згодом математики .

На початку 1945 року при школах Межиріцького регіону було засновано п'ять піонерських організацій чисельністю в 420 учнів. У 1946 році піонерській організації Межиріцької школи було присвоєно ім'я Зої Космодем'янської. Першим головою ради дружини став Кирильчук Валентин Антонович, житель села Городище, а першою старшою піонервожатою - Марія Семенівна, прізвище якої не встановлено .

На базі Межиріцької школи щорічно проводились районні серпневі конференції освітян. Збереглася фотографія учасників учительської конференції 1953 року.

Великою популярністю у районі та за його межами користувався учительський хор Межиріцької школи , який був активним учасником районних і обласних конкурсів художньої самодіяльності .

У 1965 році село Межирічі було перейменоване у село Великі Межирічі, відповідно і школа стала Великомежиріцькою. У 60-х роках тут навчалося понад 800 учнів, педагогічний колектив налічував 46 чоловік. Школа розміщувалась у восьми будинках. У 1972 році місцевий колгосп "Прогрес" побудував нове навчальне приміщення. За радянського періоду директорами навчального закладу були: С.Патлай, В.П. Кличковський, Т.І. Конча, В.Є. Клименко, Ю.І. Найдюк, С. В. Чумак.

У 70 - 80-х роках у Великомежиріцькій школі навчалося понад 1200 учнів, працювали 9 — 10-ті класи з поглибленим вивченням математики та фізики. Випускники навчального закладу в разі успішного складання екзаменів з виробничого навчання могли отримати права тракториста- машиніста 3 класу .

Великомежиріцька школа першою в області, 1.09.1989 року, перейшла на профільне навчання. Це дало можливість розширити мережу предметів, що вивчалися поглиблено, а саме : математики, української мови, фізики, історії України, трудового навчання, хімії, біології. Згодом було розширено мережу предметів поглибленого вивчення. В основу календарного планування для профільного навчання покладені діючі програми з деякими корективами. Ці програми зорієнтовані на вступ до вищих навчальних закладів.

Приємно відзначити, що Великомежиріцьку школу за останні десятиріччя закінчили 59 випускників і в-золотих медалістів. Багато з них здобули наукові ступені, займають відповідальні посади. Серед них доктори наук Гліб Підлиссцький, Алла Українець, Ярослав Підстригач, Анатолій Криловець,

кандидати наук Григорій Злобін (автор підручника "Основи інформатики та обчислювальної техніки"), Юрій Найдюк, Богдан Атаманчук, Леонід Ільїн.

Знаменним став для Великомежиріцької ЗОШ І—111 ступенів 2001 рік. Згідно з розпорядженням 482/1 від 31.08.2001 року "Про відкриття гімназії в Корецькому районі" голови райдержадм ін істрації В.Яковенка, навчальний заклад було реорганізовано в гімназію. Вона була створена для пошуку, навчання, розвитку й виховання здібних учнів із 13 сіл району. Нині у гімназії навчається 464 учні, навчально-виховний процес здійснює 46 викладачів на чолі з директором С.В.Чумаком. З них вищу категорію мають — 21, першу категорію — 4, другу категорію — 5, звання "вчитель-методист" - 7 та "старший вчитель" - 9. Нагороджено почесним знаком "Відмінник народної освіти України" — 5 викладачів.

У гімназії, починаючи з 2 (5 класу), вивчається дві іноземні мови: німецька — англійська, французька — англійська. Крім того, учні мають можливість відвідувати курси за вибором та факультативи з українознавства, основ етики, історії та культури рідного краю. У закладі створена мережа гуртків "Умілі руки" (1-4 клас), драматичний, образотворчого мистецтва "Олівець", фольклорний, "Спадщина", музичний, бібліотечний та спортивний. Гімназисти активно включилися у науково - дослідницьку роботу, є членами МАН, призерами районних; та обласних олімпіад. Адміністрацією гімназії укладено і угоди про співпрацю з Національним університетом "Острозька академія" Л та Рівненським

державним гуманітарним університетом. При сприянні народного депутата України Ю. Сулковського у обладнаний комп'ютерний клас.

З 1992 року в навчальному закладі діє краєзнавчий музей "Берегиня" (керівник М. В. Терпелюк). 6 лютого 2003 року в гімназії відбулося урочисте відкриття музею освіти "Світоч" (керівник О. Ф. Малиновська), де зібрано змістовний матеріал з історії діяльності навчальної установи.

Цікава історія діяльності й інших загальноосвітніх навчальних закладів, які працюють у таких селах Межиріцького регіону: Стівпині, Малій Совпі, Щекичині, Іванівні, Світанку, Невіркові.

Навчання дітей у селі Стівпин в післявоєнний період здійснювалося у приватних будинках та у приміщенні церковно-приходської школи (на теперішній час приміщення не збереглося). У 1952 році у селі побудована нова одноповерхова школа, яка діяла аж до будівництва у 1986 році. Нині у навчальному закладі здобувають знання 90 учнів, працює 13 вчителів. Стівпинську школу закінчили такі відомі люди, як митрополит Дніпропетровський і Павлоградський Іриней (в миру Іван Петрович Середній), кандидат фізико-математичних наук О. Д. Картуша.

У селі Мала Совпа після війни функціонувала невеличка семикласна

школа, яку очолював директор Фус. Навчання здійснювалося у дві зміни, через наявність лише двох класних кімнат. У 1956 році на посаду директора школи було призначено М. П. Ботаневича, який відразу ж подав клопотання про будівництво нового приміщення школи. Таке будівництво було розпочате у 1960 році. Школа велика, простора, розрахована на 250 учнів. Така кількість школярів була у 70-х роках. З 1970 по 1996 роки директорами Малосовпівської школи були: М. М. Баюн, І. С. Вітрик, З. Г. Конончук. З 1996 року учительський колектив очолює Галина Григорівна Наумчук. На даний час у школі навчається 43 учні, працює 10 вчителів.

Загальноосвітня школа у селі Щекичині спочатку була семирічною, а згодом восьмирічною. Перший післявоєнний випуск відбувся у 1952 році. Приміщення нині діючої дев'ятирічної школи побудоване у 1970 році. Учительський колектив навчального закладу очолювали М.І. Рибчинський, М.О. Дердгок, М.І. Зелінський. Нині у Щекичинській школі навчається 130 учнів, працює 15 учителів. Педагогічний колектив очолює директор Михайло Григорович Чепелюк.

У післявоєнний період школа у селі Іванівна була семирічною. Очевидці відмічають, що освітній рівень жителів села був високий. У 1947 -1982 роках директорами школи працювали: С.В.Голубченко, С.А.Патлай, Я.Л.Охтирський, Г.О.Капітанюк, С.Й.Грисюк, О.В.Мельничук, М.Т.Ботаневич. З 1983 року вчительський колектив очолює Фаїна Макарівна Петрих.

Світанівська загальноосвітня школа у післявоєнний період працювала у приміщенні теперішнього медпункту. У 1964 році вступив у дію навчальний корпус, збудований за кошти колгоспу "Світанок". З 1997 року Світанівська дев'ятирічка займає приміщення колишнього дитячого садка, яке переобладнане під навчальний заклад. З 1985 року вчительський колектив школи очолює Ігор Васильович Шевчук. У школі навчається 120 учнів під керівництвом 15 досвідчених педагогів.

У решті сіл Межиріцького регіону діють початкові школи: Городищенська, Дивенська, Колодіївська. У 1979 році у зв'язку із зменшенням кількості учнів припинили функціонування початкові школи у селах Локшин та Бранів.

У післявоєнні роки молодими вчителями із Східної України приїхали у село Городище О.М.Темний та Є.М.Темна, які працювали у початковій школі аж до виходу на пенсію у 70-х роках. Потім школу очолила С.І.Бондар, яка нині пенсіонерка і проживає у селі Стівпин, у 1988 - 1992 роках навчальний заклад очолювала Г.Г.Каштан, у 1992 - 1994 роках - В.С.Дяденко, нині Самострілівський сільський голова. З 1994 року на цій посаді перебуває Н.Ф.Синюк. У даний час у школі навчається 20 учнів у двох класах-комплексах. Шкільному приміщенню Городищенської початкової школи понад 100 років, але школа затишна, шкільне подвір'я впорядковане.

Дивенська ЗОШ І ступеня розташована у типовому одноповерховому будинку, який побудований у 1959 році. Навчальний заклад має 4 класні кімнати. У школі навчається 26 учнів, які об'єднані у два класи-комплекти. Вчителями працюють Н.М.Пастух (керівник школи), Н.М.Нечипорук.

Приміщення Колодіївської початкової школи збудоване у 1934 році. Директорами даного навчального закладу були: М.М.Горенчук, В.Г.Васильчик, П.О.Ткачук, Ю.І.Найдюк, В.Ф.Соболевська. Нині у школі працюють вчителі : С.Є.Сугерей та О.О.Шевчук. Вони навчають у класах-комплектах 12 учнів.

Звичайно, у діяльності всіх навчально-освітніх закладів Великомежирицького регіону є певні проблеми. Зокрема, частина з них потребує капітального ремонту, покращення забезпечення паливом у зимовий період, оновлення навчальної бази.

60-річчя освіти Кореччини для освітян регіону, як і всього району, свято особливе. Вони зважують надбане й по можливості накреслюють плани на майбутнє, головне в яких - опрацювання інноваційних освітніх технологій, щоб іти в ногу з часом. На спокій не розраховують, а прагнуть творчої натхненної праці, від якої у великій мірі залежить рівень життєвої мудрості їхніх вихованців.

Колектив викладачів Великомежирицької гімназії на чолі з директором Чумаком С.В